

PÄIJÄNTEEN UISTELUTIEDUSTELU 2019-2024

1. Tiedustelun tunnuslukuja ja yhtenäislupien luvanmyyntitiedot

Päijänteelle myydään viehekalastuksen yhtenäislupia 3 alueelle: Koko Päijänne, Etelä- ja Keski-Päijänne sekä Pohjois-Päijänne. Koko-Päijänteen lupaa myyvät Päijänteen kalatalousalueet, Etelä-Päijänteen lupaa Etelä-Päijänteen kalastusyhdistys ja Pohjois-Päijänteen lupaa Pohjois-Päijänteen kalatalousalue. Vuosina 2019-2024 yhtenäislupia verkosta ostaneille ja lupien haltijoille on lähetetty kysely koskien kyseisen vuoden kalastusta. Vuosittain kysymyspatteria on voitu muuttaa tietotarpeiden mukaan.

Vuonna 2024 yhtenäislupia osti kaikkiaan 990 henkilöä, eli luvanostajien määrä on viimeiset 4 vuotta pysynyt hyvin tasaisena (Taulukko 1). Vuonna 2020 lyhyiden (2vrk) lupien myynti oli runsasta, mutta 2021 määrä romahti. Lyhyitä lupia myydään erityisesti syksyllä Etelä- ja Keski-Päijänteelle. Siksi vuoden 2020 pitkä, lämmin syyskausi näkyy poikkeuksellisen korkeana lupamääränä. Vuosilupien määrä oli vuonna 2024 tarkasteluvälin suurin.

Taulukko 1. Päijänteen vuosien 2019-2024 luvanostajat.

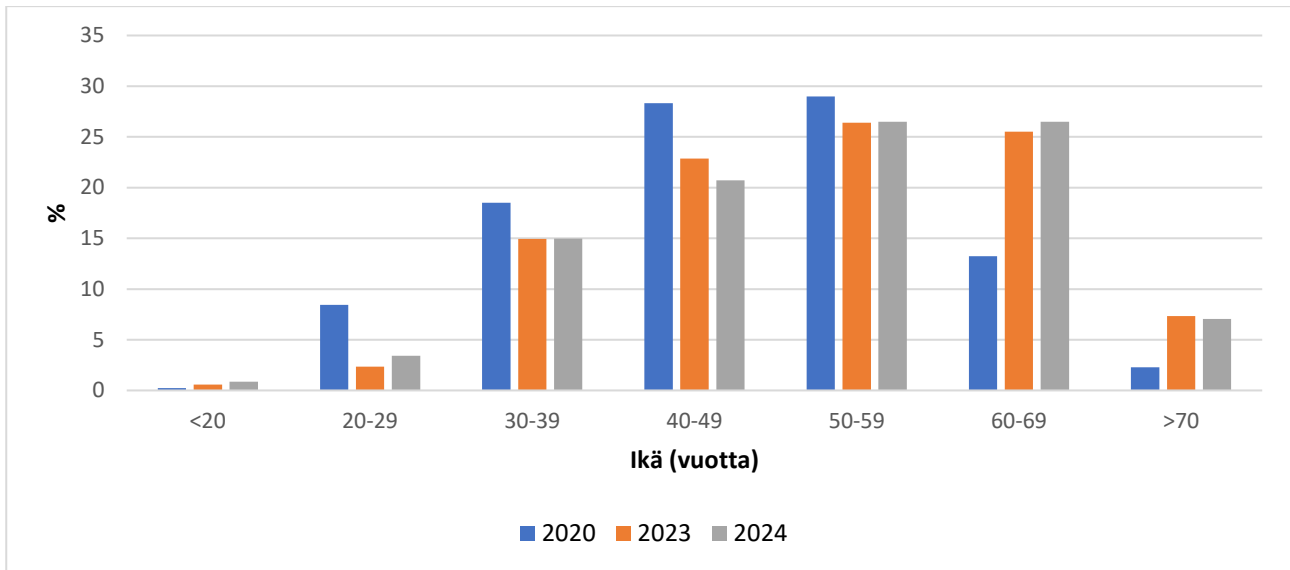
Vuosi	Yht.	2vrk	viikko	kuukausi	vuosi
2019	932	200	78	29	625
2020	1037	326	87	14	610
2021	985	173	100	28	684
2022	958	198	83	33	644
2023	986	211	63	15	697
2024	990	199	76	15	700

Tiedustelu lähetettiin vuonna 2024 958:lle henkilölle ja vastausprosentti oli n. 50,4 % (Taulukko 2). Lähetettyjen tiedusteluiden määrää on saatu kasvatettua, koska myös käsimyynnissä on alettu kerätä ostajien sähköpostiosoitteita. Lisäksi lupien myynti siirtyy hiljalleen enemmän ja enemmän verkkomyyntiin.

Taulukko 2. Tiedustelun tunnuslukuja vuosilta 2019-2024.

Tiedustelu	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tiedusteluita lähetetty, kpl	655	778	814	891	948	958
Vastauksia, kpl	300	456	382	389	360	483
Vastausprosentti, %	45,8	58,6	46,9	43,7	38,0	50,4
Vastanneiden osuus ostajista, %	32,2	44,0	38,8	40,6	36,5	48,8

Vuoden 2024 tiedusteluun vastanneiden keski-ikä oli 52 vuotta. Uistelijoiden keski-ikä on vuodesta 2020 noussut ja nyt jo yli puolet vastaajista oli yli 50-vuotiaita (Kuva 1). Jakauma ei välttämättä täysin vastaa todellista luvanostajien ikäjakaumaa, koska oletettavasti nuoremmat kalastajat käyttävät aktiivisemmin sähköpostia. Tällöin he todennäköisemmin vastasivat tiedusteluun.

Kuva 1. Vuosien 2020, 2023 ja 2024 tiedusteluun vastanneiden ikäjakauma.

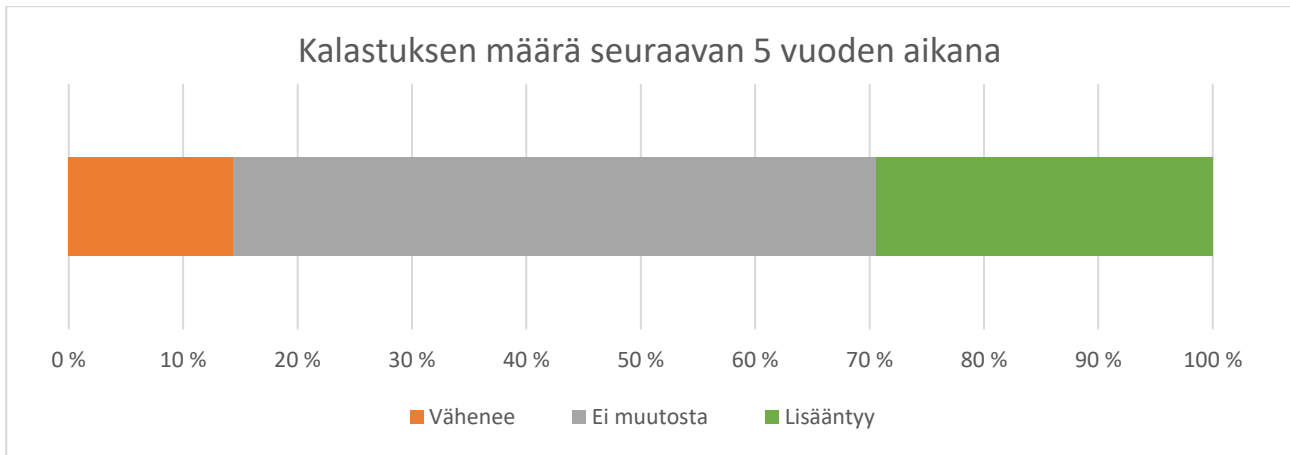
2. Pyyntiponnistus ja kalastuksen luonne

Vetouistelupäiviä kertyi vuonna 2024 10697 (Taulukko 3). Kalastuksen määrä on pysytellyt melko vakaana, lukuun ottamatta vuoden 2021 pientä notkahdusta. Vuonna 2021 kylmä ja lyhyt syyskausi vaikutti kalastuksen määrään selvästi, mutta vuonna 2022 taso palasi lähelle vuosien 2019-2020 tasoa.

Taulukko 3. Yhtenäisluvulla kalastaneiden pyyntiponnistus vuosina 2019-2024. Vapattunnit = tunnit x keskimääräinen vapojen määrä.

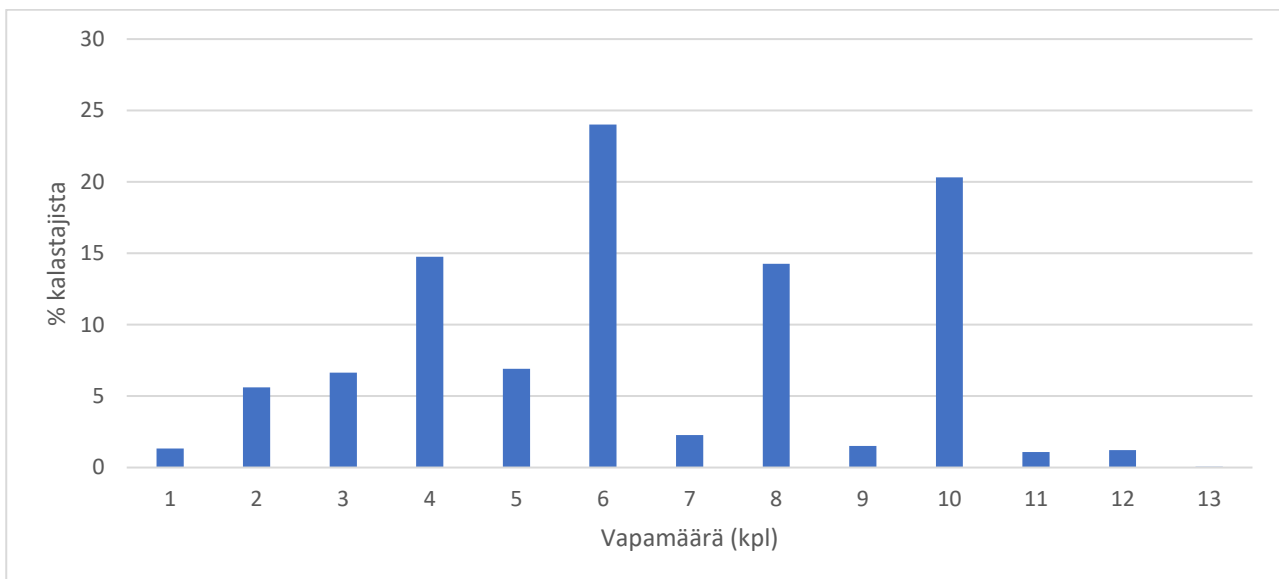
Vuosi	PYYNTIPONNISTUS		
	Päivät	Tunnit	Vapattunnit
2019	10711	53125	390390
2020	10480	55552	399656
2021	9769	44991	328949
2022	10452	50584	372593
2023	10377	50099	382602
2024	10697	54010	393808

Vuoden 2020 tiedustelussa kalastajilta kysyttiin, miten he arvioivat oman vetouistelunsa määrän kehittyvän seuraavan 5 vuoden aikana. Valtaosa vastaajista arvioi kalastuksen pysyvän ennallaan, mutta kalastustaan todennäköisesti lisäävien määrä oli selvästi suurempi, kuin kalastustaan vähentävien (Kuva 2). Tämän perusteella kalastuspaine olisi voinut lähteä kasvuunkin, mutta selkeää trendiä ei ainakaan vielä ole näkynyt. Todennäköisesti kalastajien määrä ja kalastajajoukon ikääntyminen ovat merkittävämpiä tekijöitä kokonaiskalastuspaineen kannalta.

Kuva 2. Kalastajien arvio oman kalastuksensa määrän kehityksestä seuraavan 5 vuoden aikana vuoden 2020 tiedustelussa.

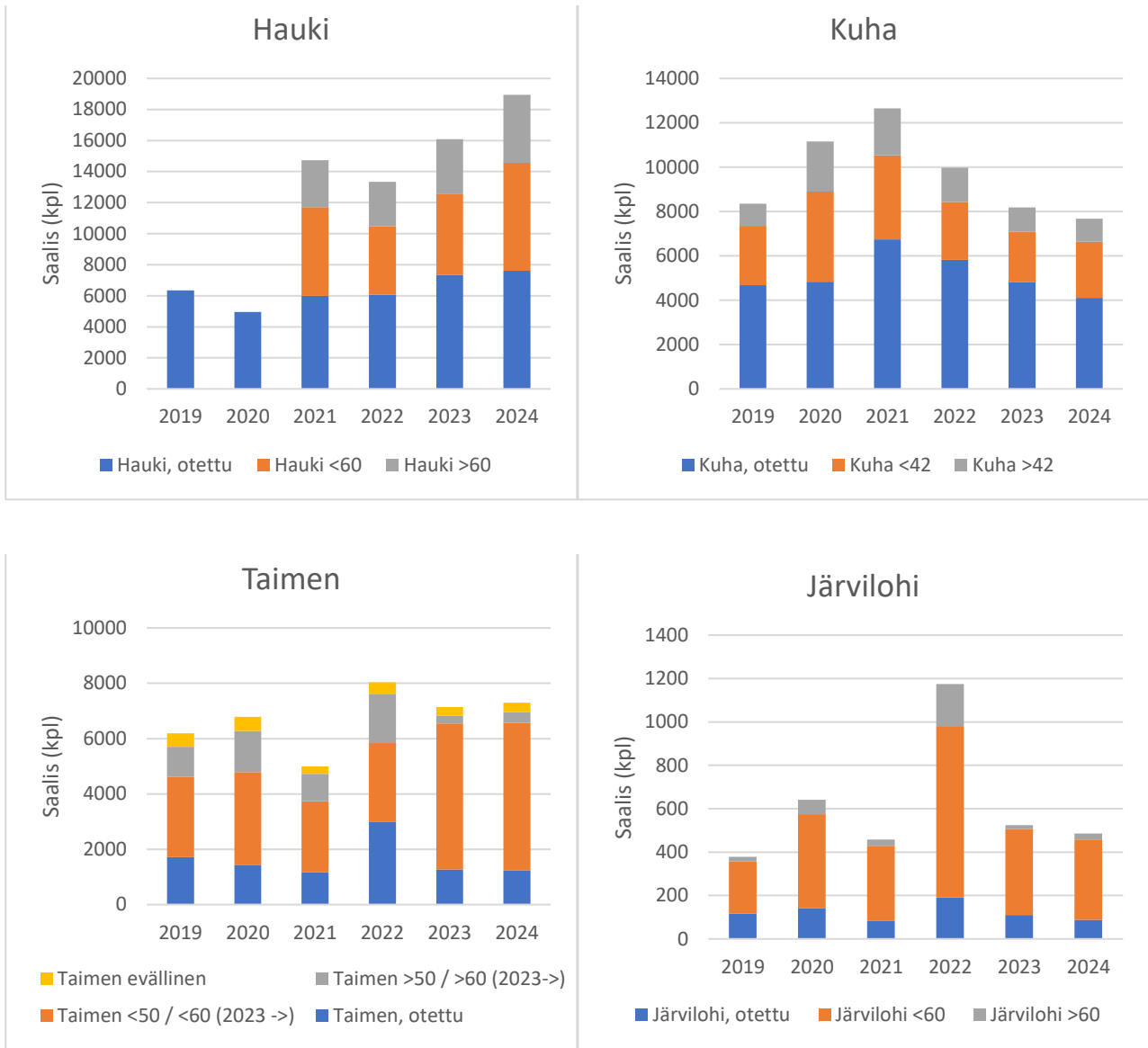
Keskimääräinen käytetty vapamäärä vuosina 2019-2024 on ollut n. 6,4 vapaa. Yleisimmin käytetyt vapamäärät ovat olleet 4, 6, 8 ja 10 vapaa (Kuva 3). Päijänteen yhtenäislupien vaparajoitus on 6 vapaa (+ 4 lisävapaa) ja yli puolet kalastajista käyttää maksimissaan 6 vapaa. Lisävapalupia ostetaan kuitenkin runsaasti ja se näkyy myös käytetyissä vapamäärissä. Yli 10 vapaa selittyy sillä, että kalastajat voivat käyttää uistelulupien salliman vapamäärän lisäksi kalastonhoitomaksulla tai ikäperusteisesti 1 ylimääräistä vapaa per henkilö.

Kuva 3. Käytetty vapamäärä vuosina 2019-2024.

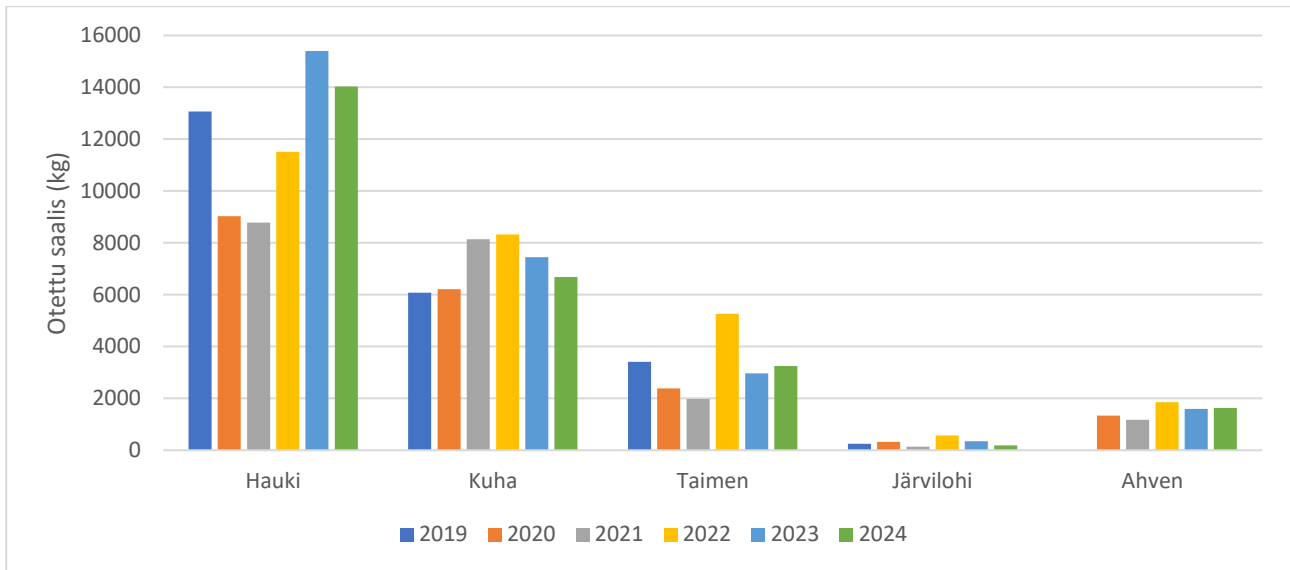
2. Saaliit

Yhtenäisluvilla kalastaneiden (vetouistelijoiden) runsain saaliskala on ollut hauki ja vuonna 2024 haukisaalisarvio oli seurantahistorian suurin (Kuva 4). Kuhan kohdalla seuranta-ajan huippu saavutettiin vuonna 2021 ja taimen- ja järvilohisaalis oli korkein vuonna 2022. Vapautettujen haukien määrää kysyttiin ensimmäistä kertaa vuonna 2021. Vuodesta 2019 alkaen on istutettu Elinvoimainen Järvilohi -hankkeen pitmerkittyjä järvilohia ja luultavasti saalis on koostunut pääosin niistä. Myös taimenistutukset ovat näyttäneet tuottaneen melko runsaan kannan. Taimenet ja järvilohet ovat olleet valtaosin alamittaisia, mutta vuonna 2022 myös mitallisten, saaliiksi otettujen taimenten määrä nousi seurantahistorian selvästi korkeimmalle tasolle. Vuonna 2023 taimenen alamitta nousi 60 cm:iin, mikä näkyy alamittaisten taimenten määrässä selvästi. Taimenten kokonaismäärä on pysytellyt korkeana.

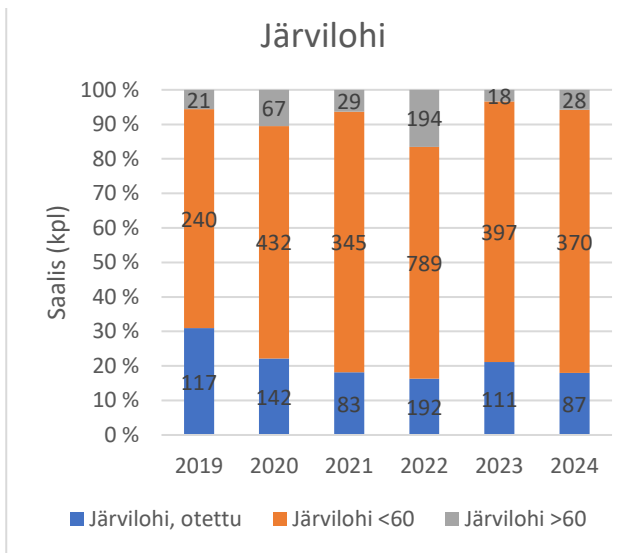
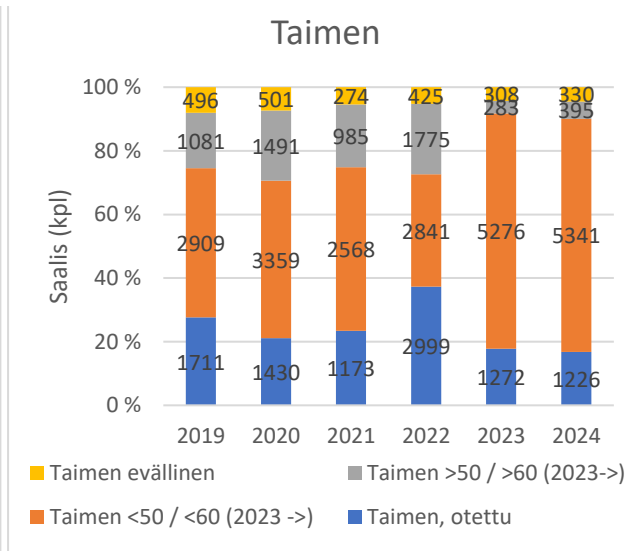
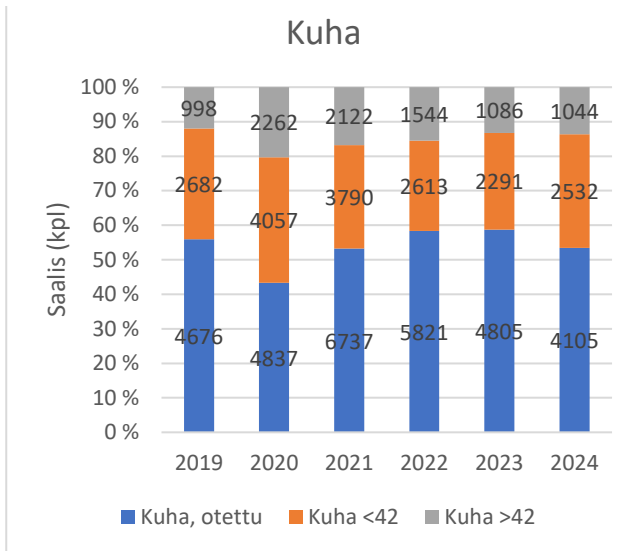
Kuva 4. Yhtenäisluvilla kalastaneiden lajikohtaiset kokonaissaaliit (kpl) Päijänteellä vuosina 2019-2024. Otettu saalis on mainittu erikseen, kaikki muut on vapautettu.

Kaikkien lajien saaliiksi otettu, yhteenlaskettu kokonaissaalisarvio oli vuonna 2023 seurantahistorian korkein, n. 26 200 kg, mutta saaliit ovat pysytelleet melko tasaisena viimeiset 3 vuotta. Kilomääräisesti haukea on otettu saaliiksi eniten (Kuva 5). Kuhasaalis oli alimmillaan vuonna 2019 ja nousi siitä vuoteen 2022 asti, mutta on sen jälkeen hieman laskenut. Taimen- ja järvilohisaalis kohosi selvästi korkeimmalle vuonna 2022. Järvilohisaaliin taso on alhaisista istutusmäärästä johtuen muihin lajeihin verrattuna alhainen. Ahvensaaliit ovat olleet melko tasaisia.

Kuva 5. Yhtenäisluvulla kalastaneiden lajikohtainen saaliiksi otettu kokonaissaalis (kg) Päijänteellä vuosina 2019-2024.

Suurin osa saaduista kuhista on ollut lakisäätöisen alamitan ylittäviä (Kuva 6). Taimenella alamittaisia on ollut hieman enemmän kuin mitallisia vuosina 2019-2021 (otetut + vapautetut mitalliset), mutta vuonna 2022 mitallisten taimenten määrä ylitti alamittaisten määrän. Vuoden 2023 mitallisten kalojen osuuden putoaminen johtuu pääasiassa alamitan nostosta (50 -> 60 cm). Samalla myös mitallisten taimenten vapauttaminen on vähentynyt huomattavasti. Järvilohista selvästi suurin osa on ollut alamittaisia.

Kuva 6. Otettujen mitallisten, alamittaisten ja vapautettujen mitallisten kalojen sekä rasvaevälisten taimenten osuudet lajikohtaisista saaliista vuosina 2019-2024. Otettu saalis on erikseen mainittu, kaikki muut on vapautettu. Pylväiden luvut ovat kalojen lukumääriä.

Taulukko 4. Arvio evällisten taimenten määrästä taimensaaliissa vuosina 2019-2024.

2019	2020	2021	2022	2023	2024
496	501	274	425	308	330

Osa evälliseksi ilmoitetuista taimenista on voinut olla huonosti leikattuja istukkaita, mutta joka tapauksessa näyttää siltä, että Päijänteellä on ollut viime vuosina kohtalainen määrä luonnossa syntyneitä ja vastakuoriutuneena poikasena tai mätinä istutettuja taimenia (Taulukko 4).

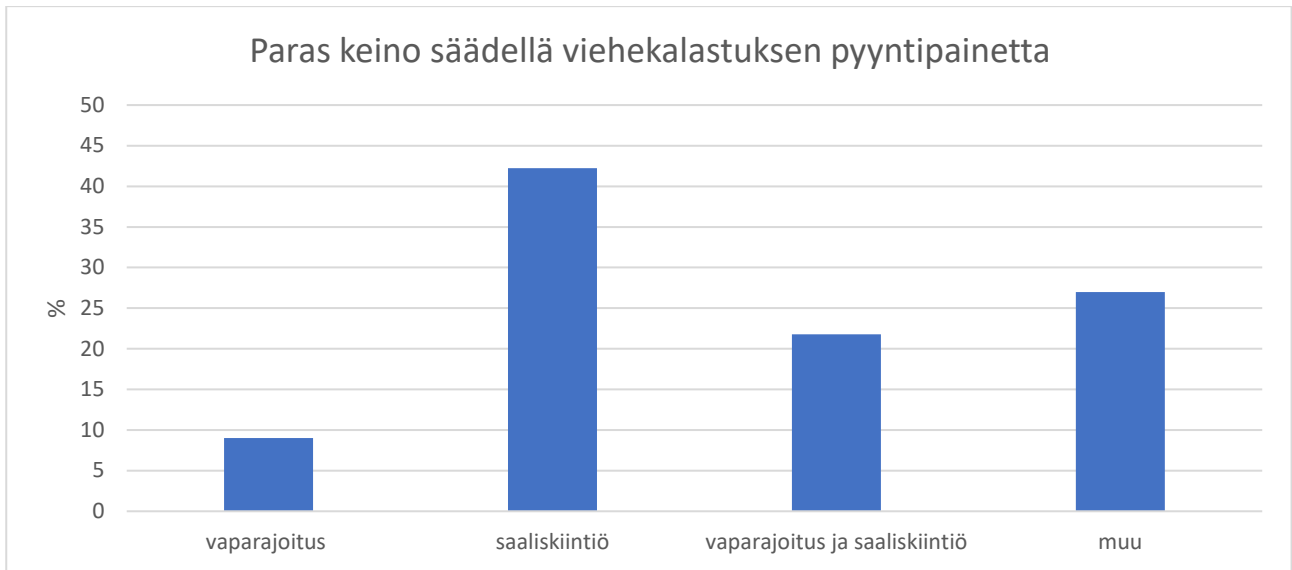
Alle (Taulukko 5) on koottu vuosien 2019-2024 lasketut taimenen, järvilohen ja kuhan kappalemääräiset yksikkösaaliit eri pyyntiyksikköjä kohti.

Taulukko 5. Yksikkösaaliit (kpl) eri pyyntiyksikköjä kohti. HUOM! Taimenen alamitta muuttui 50 cm -> 60 cm vuonna 2023.

Yksikkösaalis KPL/PÄIVÄ											
Vuosi	Hauki, otettu	Kuha, otettu	Kuha v <42cm	Kuha v >42cm	Taimen, otettu	Taimen v <50cm/60cm	Taimen v >50cm/60cm	Taimen v evällinen	Järvilohi, otettu	Järvilohi v <60cm	Järvilohi v >60cm
2019	0,593	0,437	0,250	0,093	0,160	0,272	0,101	0,046	0,011	0,022	0,002
2020	0,473	0,462	0,387	0,216	0,136	0,320	0,142	0,048	0,014	0,041	0,006
2021	0,615	0,690	0,388	0,217	0,120	0,263	0,101	0,028	0,008	0,035	0,003
2022	0,581	0,557	0,250	0,148	0,287	0,272	0,170	0,041	0,018	0,076	0,019
2023	0,709	0,463	0,221	0,105	0,123	0,508	0,027	0,030	0,011	0,038	0,002
2024	0,711	0,625	0,237	0,098	0,115	0,499	0,037	0,031	0,008	0,035	0,003
Yksikkösaalis KPL/TUNTI											
Vuosi	Hauki, otettu	Kuha, otettu	Kuha v <42cm	Kuha v >42cm	Taimen, otettu	Taimen v <50cm/60cm	Taimen v >50cm/60cm	Taimen v evällinen	Järvilohi, otettu	Järvilohi v <60cm	Järvilohi v >60cm
2019	0,120	0,088	0,050	0,019	0,032	0,055	0,020	0,009	0,002	0,005	0,000
2020	0,089	0,087	0,073	0,041	0,026	0,060	0,027	0,009	0,003	0,008	0,001
2021	0,133	0,150	0,084	0,047	0,026	0,057	0,022	0,006	0,002	0,008	0,001
2022	0,120	0,115	0,052	0,031	0,059	0,056	0,035	0,008	0,004	0,016	0,004
2023	0,147	0,096	0,046	0,022	0,025	0,105	0,006	0,006	0,002	0,008	0,000
2024	0,141	0,076	0,047	0,019	0,023	0,099	0,007	0,006	0,002	0,007	0,001
Yksikkösaalis KPL/VAPA/TUNTI											
Vuosi	Hauki, otettu	Kuha, otettu	Kuha v <42cm	Kuha v >42cm	Taimen, otettu	Taimen v <50cm/60cm	Taimen v >50cm/60cm	Taimen v evällinen	Järvilohi, otettu	Järvilohi v <60cm	Järvilohi v >60cm
2019	0,016	0,012	0,007	0,003	0,004	0,007	0,003	0,001	0,000	0,001	0,000
2020	0,012	0,012	0,010	0,006	0,004	0,008	0,004	0,001	0,000	0,001	0,000
2021	0,018	0,020	0,012	0,006	0,004	0,008	0,003	0,001	0,000	0,001	0,000
2022	0,016	0,016	0,007	0,004	0,008	0,008	0,005	0,001	0,001	0,002	0,001
2023	0,019	0,013	0,006	0,003	0,003	0,014	0,001	0,001	0,000	0,001	0,000
2024	0,019	0,010	0,006	0,003	0,003	0,014	0,001	0,001	0,000	0,001	0,000

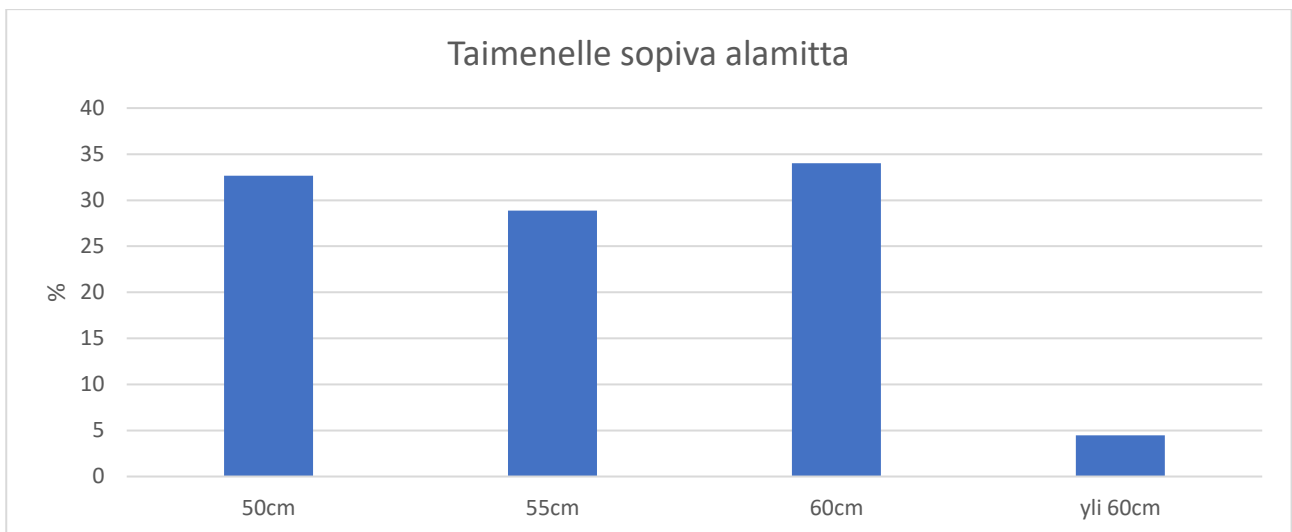
3. Mielipiteet kalastuksensäätelyyn liittyen

Päijänteellä uistelun pyyntipainetta on säädelty vaparajoituksella (6 + 1-4 lisävapaa) ja vuonna 2020 käyttöön otetulla saaliskiintiöllä (1 taimen tai järvilohi / päivä / venekunta). Näistä selvästi suositumpi vuoden 2019 tiedustelussa oli saaliskiintiö (Kuva 7). Saaliskiintiötä tai sen ja vaparajoituksen yhdistelmää kannatti n. 64 % vastanneista. Vaparajoitus koettiin selvästi hyödyttömämmäksi tai jopa harrastuksen kannalta haitalliseksi. Muina keinoina mainittiin mm. koukkurajoitukset, taimenen alamitan nosto ja muiden kalastusmuotojen rajoittaminen. Yhden kolmihaarakoukun käyttö on Päijänteellä suosituksena. Useissa vastauksissa vapakalastuksen vaikutus kalakantoihin nähtiin merkityksettömänä.

Kuva 7. Vuoden 2019 uistelutiedusteluun vastanneiden mielipide parhaasta keinosta säädellä viehekalastuksen pyyntipainetta.

Taimenen alamitta on ollut Päijänteellä 50 cm, mutta vuodesta 2023 alkaen se korotettiin 60 cm:iin. Vuoden 2019 tiedusteluun vastanneista n. 33 % kannatti 50 cm alamittaa (Kuva 8). Korkeampaa alamittaa toivoi siis n. 67 % ja vaihtoehdoista suosituin oli 60 cm (n. 34 %). Vain hyvin pieni osa vastanneista haluaisi alamittaa nostettavan vielä korkeammaksi. Tarkan alamitan suhteen mielipiteet ovat siis varsin jakautuneita. Vuosien 2020-2023 tiedusteluissa ei kysytty kalastuksensäätelyyn liittyviä mielipiteitä.

Kuva 8. Vuoden 2019 uistelutiedusteluun vastanneiden mielipide taimenelle sopivasta alamitasta.